

משנה מועד קטן פרק א

Mishnah Moed Katan, chapter 1

(1) An irrigated field may be watered during the Festival [i.e., during *Hol Hamoed*, since work may be performed if failure to do it will cause significant loss] or in the *Shemitta* year, both from a newly-emerging spring [we do not fear, lest its walls will have to be repaired, which is forbidden during *Hol Hamoed* because it entails a great deal of work,]

and from a spring that has not just emerged, but not with water from stored rain water, nor from deep well water [the drawing of these entails a great deal of work]; nor may trenches be dug around [the stems of] the vines [to collect water].

(2) Rabbi Elazar ben Azariah says: An irrigation canal may not be newly dug during the Festival [i.e., during *Hol Hamoed* because of excessive labor] or in the *Shemitta* year [because it looks like he is working the ground on *Shemitta*]; but the Sages say: An irrigation canal may be newly dug in the *Shemitta* year, and ones that have become damaged may be repaired during the Festival [i.e., during *Hol Hamoed*]; and impaired water [works, i.e., drinking water stored in pits] in a public domain may be repaired or cleaned out; and roads, highways,

רבנו עובדיה מברטנורא

א משקין בית השלחין. ארץ עיפה וצמאה למים. תרגום עיף ויגע, משלהי ולא: **משקין במועד.**

דדבר האבד מותר במועד. ושדה בית השלחין משעה שמתחיל להשקותה אם אינו משקה אותה תדיר מיד נאבד, כדתנן בסוף מתניתין, זרעים שלא שתו לפני המועד לא ישקם במועד, דלא פסדי, אבל שתו לפני המועד ישקם במועד. ודוקא שדה לבן של תבואה שהיא שלחין משקין במועד, אבל שדה שלחין של אילן לא שרי במועד, דלא פסדי. ובשביעית שרי להשקות בין שדה בית השלחין בין שדה בית הבעל. ובית השלחין, משום מועד בלבד נקט לה: **שיצא בתחלה.** שיוצא עכשיו מתחלה. ואין חוששין הואיל וחדש הוא שמא יפלו גדותיו ואתי לתקן במועד ואיכא טרחא: **שלא יצא בתחלה.** שהוא ישן: **אבל לא ממני גשמים.** גזירה משום מי קילון. קילון הם מים של בור עמוק ובו מי גשמים מכונסים, דביה איכא טרחא יתירה לדלות: **עוגיות.** חריצים שעושים בעיקרי הזיתים ובעיקרי הגפנים כדי שימלאו מים: **ב האמה.** חריצים שעושים בקרקע שבהן המים הולכים סביב השדה ומשדה לשדה, קרויין אמה, לפי שהן רוחב אמה ברום אמה: **בתחילה.** אם לא היתה מעולם אין עושין אותה בתחלה במועד, משום טרחא: **ובשביעית.** מפני שנראה כחופר בקרקע בשביעית: **ומתקנים את המקולקלות.** אם נפל לתוכה עפר ואינה מקלחת, מתקנים אותה, אבל אין עושים אותה בתחלה

א משקין בית השלחין במועד ובשביעית, בין ממעין שיצא בתחלה, בין ממעין שלא יצא בתחלה. אבל אין משקין לא ממני הגשמים ולא ממני הקילון. ואין עושין עוגיות לגפנים: **ב רבי אלעזר בן עזריה אומר,** אין עושין את האמה בתחלה במועד ובשביעית, וחקמים אומרים, עושין את האמה בתחלה בשביעית, ומתקנים את המקולקלות במועד. ומתקנים את קלקולי המים שברשות הרבים

and ritual baths may be repaired; and all public needs may be performed [e.g., removing rubbish and thorns, repairing roads and bridges, etc.]; and graves may be marked [to warn those passing by against defilement]; and [agents of the court] may go forth also [to uproot] *kilayim*.

(3) Rabbi Eliezer ben Yaakov says: Water may be drawn from one tree to another tree [even if it is not necessary to the survival of the fruit trees, since

its diversion is not considered excessive labor], provided the entire field is not watered in this way. Seeds that have not been watered before the Festival may not be watered during the Festival [i.e., during *Hol Hamoed*, since there would not be any damage by not watering them, as dry seeds don't spoil]. But the Sages permit in both cases [even if they had not been watered].

(4) Moles and mice may be trapped in an orchard or white field [i.e., grain field] but not in the usual way [i.e., the usual way would be to dig holes in the ground and set traps, which may appear to a passerby as one who is working his field, the unusual way would be to drive stakes in the ground and remove them, thereby leaving a hole in the ground in which to set the trap,] during the Festival [i.e., during *Hol Hamoed*] or during the *Shemitta* year; but the Sages say: In an orchard [where damage would be great] in the usual way, and in the white field

רבנו עובדיה מברטנורא

במועד. והלכה כחכמים: ומתקנים קלקולי המים. מים המכונסים בגומות לשתות מהן: והוטטין. מנקין ומנקרין ומוציאין מתוכן צרורות וקסמין ועפרורית שנפל בהן: ומוציאין. עושין ציונין על הקברות. שהיו ממחין סיד ושופכין על הקבר, והוא סימן להולכי דרכים שלא יעברו במקום טומאה: ויוציאין. שלוחי בית דין במועד לעיין השדות שנורעו כלאים, לעקור אותם. לפי שנוטלין שבר על כך מתרומת הלשכה, ובימי המועד נשכרים בזול, מפני שהן בטלים: ג מושכים את המים. שתחת אילן זה, לאילן אחר, דליכא טרחא. אבל לא ישקה כל השדה. ובשדה בית הבעל איירי, דלא פסדי, שמי גשמים מספיקין לו, אלא כשמשקין אותו הוי הרווחה טפי: שלא שתו. דלא פסדי: בזה ובוזה. אפילו לא שתו ואפילו שדה הבעל, דמשום הרווחה שרו חכמים. והלכה כר' אליעזר בן יעקב, דסתם מנתיתן משקין בית השלחים דלעיל כוותיה. ומיהו שדה לחה שהקרקע שלה כמו טיט מותר להשקותה במועד אפילו לרבי אליעזר בן יעקב, דכורעים ששתו לפני המועד דמו: ד האישות. תנשמת. והיא בריה שאין לה עינים. ומפסדת את השדות: ומשדה הלבן. שחורשין חורעין אותו לתבואה ואין בו אילנות: בשדה האילן כדרכו. דמפסדי טפי, ולהפסד מרובה חששו. לפיכך חופר גומא כדרכו ותולה בה

והוטטין אותו. ומתקנין את הדרכים ואת הרחובות ואת מקוואות המים, ועושין כל צרכי הרבים, ומצינין את הקברות, ויוציאין (אף) על הכלאים: ג רבי אליעזר בן יעקב אומר, מושכים את המים מאילן לאילן, ובלבד שלא ישקה את כל השדה. ורעים שלא שתו לפני המועד, לא ישקם במועד. והכמים מתירין בזה ובוזה: ד צדין את האישות ואת העכברים משדה האילן ומשדה הלבן, (שלא) כדרכו, במועד ובשבועית. והכמים אומרים, משדה האילן כדרכו,

not in the usual way; and a breach [in a garden wall] may be blocked up [i.e., repaired by filling the breach with stones, but may not be cemented into place] during the Festival [i.e., during *Hol Hamoed*], and during the *Shemitta* year one may build it in the usual way [even though it appears as if he is protecting his fruit (Tosfot Rabbi

ומשדה הלכן שלא כדרכו. ומקריין את הפרצה במועד, ובשביעית בונה כדרכו: ה רבי מאיר אומר, רואין את הנגעים בתהלה להקל, אבל לא להחמיר. וחכמים אומרים, לא להקל ולא להחמיר. ועוד אמר רבי מאיר, מלקט אדם עצמות אביו ואמו, מפני ששמחה היא לו. רבי יוסי אומר, אבל היא לו. לא יעורר אדם על מתו ולא יספידנו קדם לרגל שלשים יום:

Akiva Eiger)].

(5) Rabbi Meir says: An [initial] inspection of leprous signs may be viewed [during *Hol Hamoed*] for [the priest to make] a lenient declaration [i.e., if he is clean], but not to make a stringent declaration [i.e., if he is unclean, the priest remains silent]. But the Sages say: Neither for leniency nor for stringency [i.e., no inspection is to be made during *Hol Hamoed*]. Rabbi Meir further said, A man may gather [during *Hol Hamoed*] his father's and his mother's bones [from a temporary to a permanent burial place], since this is [an occasion] of joy for him. Rabbi Yose says: It is [an occasion] of mourning for him [and therefore should not be done during *Hol Hamoed*]. A person should not stir up [i.e., bring a professional eulogizer to inspire people e.g., by announcing “come cry with me”] for his dead, nor eulogize him thirty days before a Festival.

רבנו עובדיה מברטנורא

מצודה: **שלא כדרכו**. נועץ שפוד בקרקע בחזק ומנענע אילך ואילך ומוציא, ונמצאת גומא נעשית מאיליה. אבל לא על ידי חפירה. והלכה כחכמים. ובשדה לבן הסמוכה לשדה אילן, חופר כדרכו, שמא יצאו משדה לבן ויחריבו האילנות: **ומקריין את הפרצה**. מסדרין את האבנים זו על זו כדרך בנין, ואינו טח בטיט. ובפריצה של גינה מיירי. אבל כותל חצר שנפל, בונה כדרכו, מפני הגנבים: **ה רואין את הנגעים במועד להקל**. שאם טהור הוא, אומר לו הכהן טהור אתה, ששמחה היא לו: **אבל לא להחמיר**. שאם טמא הוא, ישתוק, ולא יטמאנו ויצריכנו לצאת חוץ למחנה: **לא להקל ולא להחמיר**. מתוך שנוקק לראותו אם הוא טהור כדי להקל עליו, הוא נוקק להחמיר שאם הוא טמא צריך לומר לו טמא אתה, כדכתיב (ויקרא יג) לטהרו או לטמאו, שאין כהן רשאי לשתוק, ומוטב לו שלא יראהו הכהן כלל: **מלקט אדם עצמות אביו ואמו**. במועד, כדי לקברם במקום הגון: **שמחה היא לו**. כשרואה אותם (שקוברן בקברי אבותיו). ואין הלכה כר מאיר בשתיקה: **לא יעורר על מתו**. לא יביא ספדן לערער על מתו שמת זה ימים רבים, לחזור על קרובי המת בדרך שחזור הספדן שצועק ואומר בואו בכו עמי כל מרי לב, ומי שלבו דוה עליו הולך ומספיד על קרובו: **ולא יספידנו**. לא ישכור ספדן על מתו שמת לו באותה שעה: **קודם לרגל ל' יום**. תמיד. דאמרי טעמא בגמרא. שדרך בני אדם לכנוס מעות לצורך הרגל קודם לרגל שלשים יום מכי שמע שדורשים בהלכות הרגל, ושמא יתן המעות שכנס לצורך הרגל לספדן, וימנע משמחת הרגל. ואית דאמרי, שאין המת

(6) *Kukhin* [— dug out graves] and [built] tombs may not be dug during the Festival [i.e., during *Hol Hamoed*, to bury in after *Hol Hamoed*]; but *kukhin* may be adapted [e.g., shortened or lengthened] during the Festival [i.e., during *Hol Hamoed*], and a *nivrekhet* [a clothes washers' vat] may be made during the Festival [i.e., during *Hol Hamoed*], and a coffin, with the deceased [present for all to see] in the courtyard [may be made during *Hol Hamoed* since people will know that this is not ordinary construction]. Rabbi Yehudah forbids, unless he has pre-sawed boards ready at hand.

(7) One may not take a wife during the Festival [i.e., during *Hol Hamoed*], whether a virgin or a widow, nor may one effect *yibum*, as this is a rejoicing for the groom [and another cause for rejoicing is not to be mingled with the rejoicing of the Festival], but a person may remarry his divorced wife, and a woman may make her adornments [i.e., use cosmetics] during the Festival [i.e., during *Hol Hamoed*]. Rabbi Yehudah says: She may not use lime [as a hair remover], as that causes a [temporary] pain for her.

(8) An ordinary person may sew in the usual way, but a craftsman sews with a רבנו עובדיה מברטנורא

משתבח מן הלב אלא לאחר שלשים יום אחר הספדו: ו אין חופרין כוכין וקברות במועד. להקבר בו מת שימות לאחר המועד. כוכין, במערה שתחת הקרקע. וקברות, בבנין; אבל מחנכין. שאם היה ארוך, מקצר. ואם היה קצר, מאריך ומרחיב בו: נברכת. של כובסין מקום מתוקן לכבס בו הבגדים, ולית ביה טרחא כולי האי: וארון עם המת בחצר. שמת שם, מותר לנסר הנסרים ולעשות לו ארון. אבל בחצר אחרת לא, שלא יאמרו מלאכה אחרת הוא עושה. ולא שנו אלא באדם שאינו מפורסם, אבל אדם מפורסם עושין לו ארון ואפילו בשוק. ולדידן שאנו מתי מספר, כל אדם הוי מפורסם: רבי יהודה אוסר. להביא עצים לעשות נסרים בתחלה לצורך הארון אלא אם כן מנסרות קודם יום טוב. ואין הלכה כר' יהודה: ז מפני ששמחה היא לו. ואין מערבים שמחה אחרת בשמחת הרגל, דכתיב (דברים טו) ושמחת בחגך, בחגך ולא באשתך: אבל מחזיר הוא את גרושתו. דאינה שמחה כל כך אלא באשה חדשה שלא היתה לו מעולם: ועושה אשה תכשיטיה. כגון לתת כחול בעיניה, ולהשוות שער ראשה שלא יתפור, ומעברת צבע אדום על פניה, ומעברת סכין על פניה של מטה, וכן כל כיוצא בזה: שניול הוא לה. צער הוא לה. ואין הלכה כר' יהודה: ח ההדיוט תופר כורכו. הדיוט מקרי כל שאינו יודע לכיין שפה לבגד שתהא שוה ומכוונת בו, אלא מעקם לכאן ולכאן ועושהו

tuck-stitch [or irregular stitches]. And the cords in bedframes may be interlaced. Rabbi Yose says: They may [only] be tightened.

(9) An oven, a portable stove, or a mill may be set up during the Festival [i.e., during *Hol Hamoed*]. Rabbi Yehudah says: A pair of millstones may not be roughened for the first time [during *Hol Hamoed*].

(10) A railing may be put around a roof or a porch roughly [i.e., in a non-professional manner], but not in a finished style. Plaster may be smeared on the crevices [in a roof] and flattened down with a roller, with the hand or the foot, but not with [professional] flattening tools. Pivots and sockets [of doors], beams, latches, bolt-locks, and door keys that have broken may be repaired during the Festival [i.e., during *Hol Hamoed*], but they may not be left intentionally for [repair during] the Festival [i.e., during *Hol Hamoed*]; and all preserves which may be eaten during the Festival, may be pickled [during *Hol Hamoed*].

רבנו עובדיה מברטנורא

רחב במקום זה וקצר במקום אחר: **מכליב**. עושה תפירות בעין שיני הכלב, שאינן שוין זו כנגד זו, אלא אחת למעלה ואחת למטה; ו**מוסרגין את המטות**. אורגין אותן בחבלים שתי וערב: **ממתחין**. אם היה ארוג זה ימים רבים ורפו החבלים, ממתחין. אבל לא מסרגין. ואין הלכה כר' יוסי: **ט מעמידין**. בונים ומושיבין ומתקנים תנור שצריך לו במועד. ולפי שתנורים שלהם מיטלטלין היו ממקום למקום להכי תני מעמידין: **אין מכבשין**. מנקרין ומכין בפטיש על הרחים כשהן חלקים יותר מדאי ואין טוחנות יפה. ואין הלכה כר' יהודה: **למרפסת**. הילוך שלפני עליה שבני העליה הולכין בו ויורדים דרך סולם לחצר: **ושפין את הסדקין**. גגות שאינן משופעין טוחין אותן בטיט. וכשיש סדקים בטחיית הטיט הדלף יורד בבית ואיכא פסידא. שפין, טחין: **מעגילה**. עץ עגול שבו מחליקין הגגות: **במחלצים**. כלי אומנות של ברזל רחבה כעין כף ולה בית יד: **הציר**. רגל הדלת הסובבת בתוך חור האסקופה התחתונה של פתח: **צינור**. החור שבאסקופה: **והקורה**. קורת הבית ממש, שנשברה אפילו קודם יום טוב: **ובלבד שלא יכין מלאכתו במועד**. שלא יאמר אמתין עד המועד שאין לי מלאכה אחרת ואעשה את זאת: **כבשים**. כגון דגים וירקות וכיוצא בהן שכובשין במלח וחומץ: **שיכול לאכלן במועד**. שיהו נכבשין מהר וראויין לאכול מיד: